

Билјана ВАНКОВСКА

“
*Vo vreme na
opšt a izmama,
ka` uvawet o na
vi st i nat a st anuva
revoluci oneren ~i n*
”

Xorx ORVEL

ШТО ТОА НАВИСТИНА СЕ СЛУЧИ?

Ако треба да судиме според досегашните искуства, прашањето "Што тоа навистина се случи?", би имало добри шанси да стане траен рефрен за сите наши идни збиднувања и предизвици. Чудно, но тоа не е така... Овде сите (не)намерно имаме кусо помнење: со векови нè учеле да туриме пепел и да продолжиме натаму, да простуваме, па и сосема да заборавиме. Заборавот е, во принцип, добра работа, особено кога човек свесно ќе му се предаде заради ослободување на негативно чувство и спомени. Заборавот е дури познат и како начин на помирување и справување со конфликтното минато (како, на пример, во пост-Франкова Шпанија).

Меѓутоа, она што ни се случува нам веќе се заканува да стане ендемска појава, која како некоја џиновска 'гумичка' ќе ги брише сите неподобни и непожелни сознанија, сеќавања, па дури и самосвеста. Нашето општествено битисување како да се одвива на ограничен простор, на една замислена црна табла на која за да продолжите да правите записи морате да го избришете веќе запишаното. Пиши-бриши, кратко кажано! Така, барем нè третираат оние кои се задолжени да ги водат општествените работи во наше име. Тие сметаат на нашето кратко помнење, бидејќи како инаку да се објасни нивното однесување на политичката сцена? Од секоја кризна ситуација тие како да излегуваат посилни и вооружени со оптимизам, ентузијазам и поголеми ветувања. Знаете, во криза 'таблата' на нашето политичко живеење се исполнува многу побрзо, па оттука и поголемата потреба таа да се избрише, потури со пепел, заборави - за нашите државници да добијат нов простор за своите експозеа во стил на колумни или обраќања до нацијата во вид на писмо до Дедо Мраз!

СЕГА КОГА СТОИМЕ ПРЕД КРАЈОТ НА ГОДИНАТА, СЕТЕТЕ СЕ, САМО КОЛКУ АФЕРИ И ДРАМАТИЧНИ СЛУЧУВАЊА ИМАШЕ ВО ИЗМИНАТАТА ГОДИНА - И ОСОБЕНО, НА КОЛКУ ОД НИВ СМЕ ДОБИЛЕ ОДГОВОР ШТО ТОА НАВИСТИНА СЕ СЛУЧИ И ЗОШТО? Бизнес аферите и корупциските скандали веќе и престанавме да ги бележиме, бидејќи станавме имуни на она што е дел од нашето секојдневие. Но, сепак 2004 година виде и некои настани кои имаа потенцијал да остават длабок печат во нашето колективно помнење. Таков настан беше погибијата на претседателот Трајковски и неговите соработници. Но, вреди да се спомне и несреќната судбина на нашите кумановци во Ирак. За овој втор случај, заради објективните околности (хаосот) кои владеат во земјата, која ние официјално ја "ослободуваме" заедно со нашите сојузници Американците, властите имаат некакво оправдување за својата немоќ. **НО, ЗА ПОГИБИЈАТА НА ТРАЈКОВСКИ ПОВЕРОЈАТНО Е ДЕКА СТАНУВА ЗБОР ЗА НЕМАЊЕ ВОЛЈА СЛУЧАЈОТ ДА СЕ РАСЧИСТИ.**

Но, имаше и настани кои барем за момент нè потсетија на (скорешното) минато. Кондово ја имаше моќта да нè врати во 2001 година, арно ама исчезна како меур од сапуница (!?). Веројатно, навестувајќи дека **НАШАТА КОНФЛИКТНА ПРИКАЗНА СÈ ПОВЕЌЕ ЛИЧИ НА САПУНСКА ОПЕРА...** А сапунските опери, меѓу другото, се одликуваат со тоа што траат до недоглед, глумците ги гледате час во позитивна, час во негативна светлина (поточно си ги менуваат позициите), и уште поинтересно - никогаш не сте сигурни дека оној што исчезнал/починал нема во одреден момент да се врати на сцената!! Причините за промените од овој последен вид се прозаични, иако остануваат мистерија за куриот аудиторинум кој стрепи и тагува за своите херои: или глумецот се преценил, бара поголем хонорар, па режисерот ќе реши да го елиминира од сцената; или обратно кога режисерот ќе се прецени и заборави дека успехот им го должи на актерите, тогаш тие почнуваат да ги наметнуваат своите услови, па дури и го кројат сценариото.

Не е многу поинаку и во нашиот конфликт: **НИКОГАШ НЕ ДОЗНАВМЕ КОЈ БЕШЕ РЕЖИСЕРОТ, А КОИ АКТЕРИТЕ (ЗА СТАТИСТИ ЗНАЕМЕ ДЕКА ИМАШЕ МНОГУ). МОЖНО Е ДА СЕ ПРЕТПОСТАВИ ДЕКА РЕЖИСЕРИ ИМАШЕ ПОВЕЌЕ, А АКТЕРИТЕ ИМ БЕА/СЕ ЛОЈАЛНИ НА ОНОЈ КОЈ ИМ ПЛАЌА ПОДОБРО.** Режисерите се свесни дека без своите актери, тие никогаш не би станале успешни (политичари); уште повеќе, без сапунската опера би престанала да постои потребата и од режисерите и од актерите...

На почетокот на 2005 година, Македонија останува заложник на нечија потреба да нè држи во 'блажено' незнаење, заборав, но и сензитивност на дозираните пресврти во нашиот бескраен сапунски конфликт. Во екот на случајот Кондово, еден наш воен аналитичар го беше посетил селото и на неговото прашање до вооружените лица **КОЛКАВ Е НИВНИОТ БРОЈ, одговорот бил: "ОНОЛКУ КОЛКУ ШТО Е ПОТРЕБНО!"** Токму така, **ЕПИЗОДИТЕ НА СЕРИЈАЛОТ ТАНУШЕВЦИ-КОНДОВО-(???) КЕ СЕ НИЖАТ** сè додека има актери, режисери, но и публика. Нивниот број ќе се намалува-зголемува (согласно балон тактиката), ќе се појавуваат нови херои, кои ќе ги предизвикуваат старите, фантомските имиња

оеднаш ќе добиваат прво глас (со телефонско јавување), потоа лик (слика на насловна страница), **СÈ ДО КУЛМИНАЦИЈАТА - ВЛЕГУВАЊЕ ВО ЕШАЛОНИТЕ НА ВЛАСТА.**

Она што е најпатетично во нашава шарада е публиката т.е. ние, кутрите посматрачи! Ние и не сфаќаме дека сме станале зависници од нивните епизоди, дека едвај чекаме адреналинот да ни го подигнат ТВ-вестите и ударните наслови на весниците. Дури и наивно веруваме дека сме само гледачи, не сфаќајќи дека сцената веќе се преселила и во гледалиштето - дека ние сме статистите, оние за чиишто судбини и глави станува збор, додека оние актерите профитираат заради нас и на наша сметка.

На една неодамнешна регионална

средба, модераторот ми го постави прашањето како ја гледам Македонија во 2005 година т.е. што би сакала да ни се случи. Да го сфатев прашањето сериозно, ќе се соочев со голема конкуренција во неодамнешните говори на новиот премиер и претседателот. Но, за разлика од нивните новогодишни "поздрави и честитки до нашите слушатели", јас сум, чинам, многу поскромна: **САКАМ МАКЕДОНИЈА, ЗА ПОЧЕТОК, ДА ЈА ВИДАМ КАКО ВЕБЕРИЈАНСКА ДРЖАВА, ДРЖАВА ВО КОЈА МОНОПОЛОТ НА УПОТРЕБА НА СИЛА КЕ ГО ИМААТ ИНСТИТУЦИЈИТЕ, А НЕ РЕЖИСЕРИТЕ/АКТЕРИТЕ НА САПУНСКАТА ОПЕРА.** Но, тука е проблемот: што кога актерите ќе станат дел од институциите кои треба да го спроведуваат законот и да го чуваат редот и поредокот? Веројатно, доколку Дедо Мраз постои, тој повеќе би сакал да преговара со премиерот и претседателот за нивните долги листи на добри желби, отколку да се позанимава со мојата скромна визија.

Во 2005 година Македонија ќе се соочи со низа предизвици. Тука не станува збор само за она што постојано ни го повторуваат: завршната фаза на имплементацијата на Охридскиот договор, реформите кои нè водат поблиску до НАТО/EU, отпочнување на преговорите за финалниот статус на Косово итн. За сите овие предизвици да ги пречекаме подготвени, ќе мораме еднаш за секогаш да одбиеме да ја гледаме сапунската опера која почна 2001 година (па и пред неа), да престанеме да бидеме статисти и адикти од возбудувањата кои таа ни ги носи, **НА НЕКОИ АКТЕРИ ТРЕБА ДА ИМ КАЖЕМЕ ДЕКА ВИСТИНСКАТА СЦЕНА ИМ Е ВО КОСОВСКАТА ФАРСА, А НЕ ТУКА.** Тука, пак, треба да расчистиме со лажните 'народни херои' чиј успон им го должат на актерите од други драми (косовската, хрватската итн.) и на добро платените експерти (за војување).

Конечно, треба да престанеме да забораваме. Треба да сфатиме дека во нашиот заборав лежи клучот на нивниот механизам со кој нè манипулираат. Некој "пали и гаси", според сопствената желба, сметајќи на тоа дека како и да е, на крајот ние и тоа ќе го проголтаме и ќе забораваме. За 2005 година да не се престори во 2001, треба да се соочиме со вистината за нашиот конфликт. **ВИСТИНАТА МОЖЕ ДА БИДЕ И ТАЖНА И ПАТЕТИЧНА, НО МОЖЕ ДА ДОНЕСЕ ОЛЕСНУВАЊЕ ДОКОЛУ СЕ ПОКАЖЕ ДЕКА ВИСТИНСКИТЕ АКТЕРИ НИКАКО НЕ БЕА ГРАЃАНИТЕ НА МАКЕДОНИЈА, ОНАКА КАКО ШТО НИТУ ВО КОНДОВО АКТЕРИ НЕ БЕА НЕГОВИТЕ ЖИТЕЛИ.**

